

УДК 355.422:358.1

Юрій Репіло

доктор військових наук, професор,
професор кафедри ракетних військ і артилерії,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-1393-2371>
iuriirepilo@gmail.com

Олег Головченко

ад'юнкт кафедри ракетних військ і артилерії,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-3715-7872>
golovchenko19850306@gmail.com

Олексій Іщенко

ад'юнкт кафедри ракетних військ і артилерії,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-6693-164X>
ssalex13@ukr.net

**КОНТЕНТ-АНАЛІЗ УРОКІВ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ
В НАГІРНОМУ КАРАБАСІ ЩОДО ВОГНЕВОЇ
ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ
АЗЕРБАЙДЖАНУ В НАСТУПАЛЬНИХ ДІЯХ**

Здобуті уроки застосування військ (сил) у збройних конфліктах останнього десятиріччя показують, що актуальним науковим

©Репіло Ю., Головченко О., Іщенко О.

завданням воєнної науки в цілому та військового управління зокрема є дослідження ведення наступальних дій у сучасних умовах ведення збройної боротьби. Водночас контент-аналіз ведення збройної боротьби противорічними сторонами в ході збройного конфлікту в Нагірному Карабасі восени 2020 року показав, що вирішальним чинником виконання завдань загальновійськовими формуваннями в наступальних діях залишається ретельно спланована та вчасно реалізована їх вогнева підтримка.

Метою статті є висвітлення результатів контент-аналізу змісту джерел із пошукової системи “Google” здобутих уроків збройного конфлікту в Нагірному Карабасі щодо вогневої підтримки військових формувань Азербайджану в наступальних діях.

Результати аналізу ведення контрнаступальної операції “Залізний кулак” показали, що головним засобом вогневої підтримки загальновійськових формувань Азербайджану в наступальних діях були безпілотні літальні апарати та артилерійські підрозділи. Обсяг завдань вогневої підтримки військових формувань Азербайджану в таких діях, що був покладений на артилерійські підрозділи, становив 35...45 % від загального. Передусім це пов’язано з тим, що для досягнення мети вогневої підтримки разом з артилерією застосовувалися боеприпаси, що баражують, та безпілотні літальні апарати.

Одночасно, попри кількісну та якісну перевагу в силах і засобах вогневої підтримки, темп наступу протягом перших п’яти – шести діб становив 1...1,5 км на добу. Живучості артилерії як основного засобу вогневої підтримки під час атаки (прориву) позицій (оборонних рубежів) було досягнуто завдяки постійному маневруванню з метою зміни вогневих позицій. Тобто уроки збройного конфлікту в Нагірному Карабасі свідчать, що наступ залишається основним видом воєнних дій для досягнення мети збройної боротьби. Артилерійські підрозділи залишаються головними військовими формуваннями, які здатні забезпечити цілодобову результативну вогневу підтримку військових формувань у наступальних діях. Виконання завдання завоювання та утримання вогневої переваги може здійснюватися протягом декількох днів, а прорив оборонних рубежів у сучасних збройних конфліктах триватиме декілька тижнів.

Ключові слова: контент-аналіз; збройний конфлікт; наступальні дії; вогнева підтримка; Нагірний Карабах.

1. ВСТУП

Зважаючи на те, що критерієм будь-якої істини є практика, найголовнішими чинниками розвитку військової науки в цілому та військового управління зокрема, на відміну до теоретичних викладок, доречно вважати уроки, що отримані у реальних збройних конфліктах. Результати контент-аналізу ведення воєнних дій у ході збройного конфлікту в Нагірному Карабасі, що розпочався 27 вересня 2020 року та завершився цілковитою перемогою збройних сил Азербайджану, підтверджує висловлювання Наполеона: "...Мистецтво війни полягає у проведенні добре обґрунтованої і продуманої оборони з подальшим переходом у швидкий і рішучий наступ" [1, с. 10].

Постановка проблеми. Здобуті уроки застосування військ (сил) у збройних конфліктах кінця XX – початку XXI ст. [2], [3], [4], [5], [6] дають змогу дійти висновку, що вирішальним чинником виконання завдань загальновійськовими формуваннями в наступальних діях є ретельно спланована та вчасно реалізована їх вогнева підтримка. За результатами контент-аналізу ведення наступальних дій військовими формуваннями збройних сил Азербайджану встановлено, що головними засобами вогневої підтримки були безпілотні літальні апарати та артилерійські підрозділи. Отримання лише осколкових поранень військовослужбовцями збройних сил Вірменії протягом перших 22...23 днів збройного конфлікту восени 2020 року [7] означає, що саме артилерійські підрозділи залишаються головними військовими формуваннями, на які будуть покладені завдання безперервної вогневої підтримки в наступальних діях під час атаки (прориву) оборонних позицій (рубежів).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У [8], [9], [10] досить вдало проведено аналіз уроків для Збройних Сил України, здобутих у ході збройного конфлікту в Нагірному Карабасі, обґрунтована необхідність подальшої модернізації озброєння та військової техніки, однак форми і способи застосування військових формувань у наступальних діях та особливості їх вогневої підтримки, незважаючи на їх важливість для теорії військового управління, залишились поза межами досліджень. Такий стан викликав нагальну потребу в пошуку валідної інформації про здобуті уроки вогневої підтримки військових

формувань Азербайджану та виконання ними поставлених завдань у ході проведення контрнаступальної операції “Залізний кулак”.

Метою статті є висвітлення результатів контент-аналізу змісту джерел із пошукової системи “Google” щодо здобутих уроків збройного конфлікту в Нагірному Карабасі з вогневої підтримки військових формувань Азербайджану в наступальних діях.

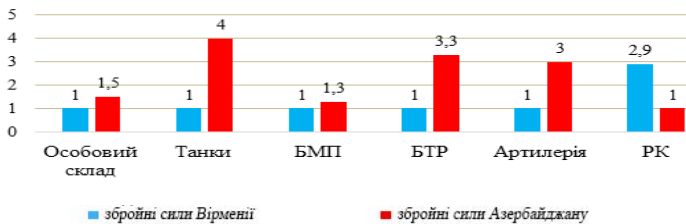
2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати проведеного аналізу застосування військових формувань Азербайджану в контрнаступальній операції, що тривала 44 доби, показав, що перехід у наступ відбувся із безпосереднього зіткнення з противником. Початку ведення військовими формуваннями наступальних дій, розпочатих уранці вихідного дня, передувало відключення глобальної мережі Internet. Вогнева підтримка виконання бойових завдань загальновійськовими підрозділами в наступальних діях здійснювалася по всій лінії бойового зіткнення (так званої “лінії Оганяна”), протяжність якої на початок збройного конфлікту становила 180...200 км [11]. На відміну від воєнних дій 1992–1994 років, формуваннями Азербайджану сили і засоби пілотованої авіації активно не застосовувались, а замість них перевагу було надано безпілотним літальним апаратам. Досягнення мети воєнних дій було покладено на військові формування зі складу сухопутних військ, вогневу підтримку яких вели як безпілотні літальні апарати, так і артилерійські підрозділи.

У [12] показано, що на початку збройного конфлікту для протидії наступальним діям Азербайджану на першому оборонному рубежі військове керівництво збройних сил Вірменії розгорнуло 10-ту гірсько-стрілецьку дивізію зі складу 1-ї загальновійськової армії. У бойовому складі цього з'єднання було не менше 9 мотострілецьких полків, артилерійський полк, танкова бригада та військові частини дивізійного підпорядкування. У другому ешелоні завдання виконувала 18-та мотострілецька дивізія.

Військові формування зі складу сухопутних військ збройних сил Азербайджану, що вели наступальні дії, мали 3 армійських корпуси. Азербайджан на початок ведення наступальних дій мав понад 20

окремих мотострілецьких бригад, 2 танкові та 1 артилерійську бригаду. Результати контент-аналізу [13], [14], [15], [16] показують, що на початок контрнаступальної операції військові формування зі складу сухопутних військ збройних сил Азербайджану мали кількісну перевагу як в особовому складі, так і за основними зразками озброєння частин (підрозділів) механізованих, танкових військ та артилерійських підрозділів. Винятком були лише ракетні комплекси (див. рисунок).

Рис. Співвідношення сил і засобів зі складу військових формувань сухопутних військ протидіючих сторін на початок збройного конфлікту в Нагірному Карабасі

На озброєнні військових формувань ракетних військ збройних сил Вірменії восени 2020 року перебувало не менше 8 сучасних оперативно-тактичних ракетних комплексів 9К270 “Іскандер” (за класифікацією НАТО – SS-26 “Stone”) виробництва Російської Федерації, а також 8 оперативно-тактичних ракетних комплексів 9К72 “Ельбрус” (за класифікацією НАТО – SS-1С “Scud”) та не менше 4 тактичних ракетних комплексів 9К79-1 “Точка-У” (за класифікацією НАТО – “Scrab В”). Головною особливістю співвідношення у вогневих засобах артилерійських підрозділів була беззаперечна якісна перевага артилерії за всіма її видами та кількісна перевага в понад 10 разів у самохідній артилерії [17].

До переходу військ (сил) Азербайджану в наступ ракетні та артилерійські підрозділи у взаємодії з безпілотними літальними апаратами завдали масованого вогневого удару [12], [18], [19], [20],

[21], [22]. До ураження було прийнято понад 500 об'єктів по всій лінії бойового зіткнення в тактичній та оперативній глибині. Під час ведення бойових дій артилерійськими підрозділами в ході їх участі у масованому вогневому ударі до ураження були прийняті позиції підрозділів, що оборонялися на лінії бойового зіткнення сторін, озброєння та військова техніка в районах зосередження і склади з боеприпасами. Масованого удару було завдано по всій лінії бойового зіткнення, щоб ввести противника в оману щодо обраних напрямків наступальних дій, спрямованих на прорив першого рубежу оборони. На додаток до цього для приховування напрямку головного удару першого ешелону військових формувань Азербайджану з початком їх переходу в контрнаступ атака здійснювалась по всій лінії бойового зіткнення. Згодом було визначено два напрямки подолання оборони на першому оборонному рубежі. Як свідчать результати контент-аналізу, такий вибір напрямку головного удару (на південному сході вздовж русла р. Аракс) викликаний двома основними чинниками: перевагами рівнинної місцевості для наступу та достатністю сил і засобів, що оборонялися на цьому напрямку. Оборонні дії вів 9-й мотострілецький полк. Наявність кордону з Іраном на лівому фланзі смуги, в якій велися наступальні дії військовими формуваннями Азербайджану, унеможливлювала завдання контрудару у лівий фланг противника. Перший рубіж оборони противника на фронті 10...12 км було прорвано на третю добу ведення наступальних дій військовими формуваннями зі складу 2-го армійського корпусу, у першому ешелоні якого було до трьох загальновійськових бригад [13]. Вогнева підтримка військових формувань, що вели наступальні дії, здійснювалася безпілотними літальними апаратами, баражуючими боеприпасами та артилерійськими підрозділами. Основний обсяг завдань із завоювання вогневої переваги та переваги в повітрі був покладений на безпілотну авіацію та баражуючі боеприпаси. Основними об'єктами розвідки та ураження безпілотними літальними апаратами типу Bayraktar TB-2 та баражуючими боеприпасами типу Nagor були сили і засоби протиповітряної оборони та артилерія. Артилерійські підрозділи виконували завдання контрвогню та безперервної вогневої підтримки

загальновійськових формувань у наступальних діях під час атаки (прориву) оборонних позицій (рубежів).

З кінця третьої доби військові формування Азербайджану, що досягли тактичного успіху в наступальних діях, перейшли до оборони, щоб перегрупуватися і продовжити наступальні дії на початок шостої доби. У цей період війська (сили) Вірменії спробували завдати контрудару по військових формуваннях Азербайджану, але такі дії не мали успіху. Контент-аналіз здобутих уроків із нейтралізації контрударного угруповання військовими формуваннями Азербайджану показав, що для знищення резервів застосовували безпілотну авіацію [23]. На артилерійські підрозділи на цьому етапі ведення контрнаступальної операції було покладено завдання контрвогню, основний обсяг яких реалізували артилерійські підрозділи самохідної та реактивної артилерії. Ракетні підрозділи були застосовані для затримки висування резервів контрударного угруповання. Ракетного удару було завдано по мосту через р. Акар.

Військові формування Азербайджану проривали рубежі оборони протягом двох тижнів [24]. Незважаючи на кількісну та якісну перевагу, темп наступу на деяких ділянках фронту протягом перших п'яти – шести діб становив 1...1,5 км на добу. Військові формування зі складу 3-го армійського корпусу просунулися на 20...25 км у глиб оборони противника на одинадцять добу.

Після створення умов для виходу на оперативний простір та завершення перегрупування подальшим завданням наступальних дій було перетворення тактичного успіху в оперативну перевагу. Для досягнення цієї мети на базі армійського корпусу було створено загальновійськову армію. Кінцевою метою перегрупування було досягнення переваги в силах та засобах у 10...12 разів. Основний обсяг завдань загальної вогневої підтримки під час ведення наступальних дій військовими формуваннями Азербайджану виконували артилерійські підрозділи, озброєні 152-мм гарматами-гаубицями vz. 77 "Dana". Високої ефективності вогневої підтримки було досягнуто завдяки веденню розвідки і корегуванню вогню із застосуванням безпілотних літальних апаратів та груп спеціального призначення [25], [26], [27], [28], [29].

Результати контент-аналізу уроків збройного конфлікту свідчать, що, як правило, артилерія вела бойові дії у складі батареї або взводу. Завдання вогневої підтримки, покладені на артилерійські підрозділи зі складу військових формувань Азербайджану, становили 35...45 % від їх загального обсягу [18]. Передусім це пов'язано з тим, що для досягнення мети вогневої підтримки застосовувались баражуючі боеприпаси та безпілотні літальні апарати. Масштаб застосування ударних безпілотних літальних апаратів на завершальному етапі залишався відносно невеликим, що може бути пов'язано з обмеженістю ресурсу високоточних боеприпасів та погодними умовами.

У той же час живучості артилерійських підрозділів Азербайджану було досягнуто насамперед завдяки постійному їх маневруванню та виконанню ними завдань вогневої підтримки у складі артилерійського взводу (артилерійської батареї). Уроки ведення бойових дій артилерії в аспекті забезпечення живучості показали, що постійне маневрування артилерійських підрозділів ефективніше, ніж інженерне забезпечення. За підрахунками військових аналітиків, у ході збройного конфлікту восени 2020 року було знищено до 70 % артилерійського озброєння зі складу військових формувань Вірменії. З огляду на те, що на артилерійські підрозділи було покладено 70...80 % обсягу завдань вогневої підтримки [18], зазначені втрати стали критичними, що сприяло досягненню мети наступальних дій військовими формуваннями Азербайджану в контрнаступальній операції “Залізний кулак”.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Контент-аналіз уроків збройного конфлікту в Нагірному Карабасі щодо вогневої підтримки військових формувань Азербайджану в наступальних діях свідчить:

основним видом воєнних дій для досягнення мети збройної боротьби залишається наступ;

на противагу конфліктам минулого, для досягнення мети наступальних дій, завоювання й утримання переваги в повітрі

доцільно застосовувати безпілотну авіацію, основними завданням якої в розглянутому конфлікті були знищення засобів протиповітряної оборони противника, забезпечення результативного ведення бойових дій артилерійськими підрозділами під час прориву оборони противника та ведення наступальних дій у цілому;

тривалість завоювання вогневої переваги та безпосереднього прориву оборони дві–три доби, виконання найближчого завдання оперативним об'єднанням – від 5 діб і більше;

артилерійські підрозділи залишаються головними військовими формуваннями під час виконання завдань вогневої підтримки в ході ведення наступальних дій військовими формуваннями під час прориву оборони;

основними способами забезпечення живучості артилерійських підрозділів є здійснення постійного маневру та застосування військових формувань артилерії у складі взводу – батареї.

Список використаних джерел

1. Стратегия непрямых действий (Энциклопедия военного искусства) / сост. С. Переслегин, Р. Исмаилов. Москва : ООО "Изд-во АСТ"; Санкт-Петербург : Terra Fantastica, 1999. 656 с.
2. Репіло Ю. Є. Бойове застосування ракетних військ і артилерії: досвід, реальність і перспективи : монографія. Київ : НАОУ, 2006. 280 с.
3. Погляди провідних фахівців НАТО на вогневу підтримку з закритих вогневих позицій : монографія / Ю. Є. Репіло, С. М. Салкуцан, О. М. Шевченко та ін. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2018. 196 с.
4. Майстренко О. В. Взаємовплив можливостей військових формувань щодо вогневого ураження противника: монографія. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2017. 180 с.
5. Ураження незаконних збройних формувань підрозділами ракетних військ і артилерії : навч. посіб. / В. В. Яковенко, О. В. Майстренко, І. Д. Волков та ін. Львів : АСВ, 2013. 172 с.
6. Біла книга антитерористичної операції на Сході України (2014 – 2016) / за заг. ред. І. Руснака. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2017. 162 с. URL: https://nuou.org.ua/assets/journals/bila_knyga/bila-knyha-ato.pdf (дата звернення : 02.09.2020).

7. У міноборони Вірменії озвучили особливості поранень під час конфлікту в Нагірному Карабасі. URL: <https://cutt.ly/KсacmsN> (дата звернення : 29.03.2021).

8. Коростельов В. А. Застосування безпілотних авіаційних комплексів у Нагірному Карабасі. Розвиток ракетних військ і артилерії – вимога часу : зб. тез доп. наук.-техн. конф. (м. Суми, 3–4 груд. 2020 р.). Суми : НДЦ РВіА, 2020. С. 47–48.

9. Волков І. Д. Аналіз застосування ракетних військ і артилерії Збройними Силами Азербайджану та Вірменії у збройному конфлікті в Нагірному Карабасі. Розвиток ракетних військ і артилерії – вимога часу : зб. тез доп. наук.-техн. конф. (м. Суми, 3–4 груд. 2020 р.). Суми : НДЦ РВіА, 2020. С. 17–18.

10. Забродський М. Нагірний Карабах: результати війни і уроки для України. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2020/11/karabakh-ukraina.html> (дата звернення : 20.11.2020).

11. Мифы и реальность неприступной “линии Оганяна”. URL: https://cutt.ly/GcjSgAo_ (дата звернення : 29.09.2020).

12. Топчий І. Карабах-2020. Военно-аналитический разбор. URL: <https://cutt.ly/OxNprTO> (дата звернення : 12.02.2021).

13. Michael Kofman and Leonid Nersisyan. The second Nagorno-Karabakh war, two weeks in. URL: <https://cutt.ly/RcjOMmD> (дата звернення : 12.11.2020).

14. Панченко Ю., Сидоренко С. Карабах, не схожий на Донбас: 8 відповідей на запитання про нову війну на Кавказі. URL: <https://cutt.ly/VcjZ1TM> (дата звернення : 10.10.2020).

15. The Military Balance: Vol 120, No 1 – Taylor & Francis Online. URL: <https://www.tandfonline.com/toc/tmib20/120/1?nav=toClist> (дата звернення : 01.10.2020).

16. Center for strategic & international studies. The Air and Missile War in Nagorno-Karabakh: Lessons for the Future of Strike and Defense. URL: <https://cutt.ly/zcBEysK> (дата звернення : 11.10.2020).

17. Чем воюют: каким оружием располагают Ереван и Баку. URL: <https://cutt.ly/mxAhBRX> (дата звернення : 30.03.2021).

18. Рустамадзе А. Не “Байрактаром” единым – Часть 2. Артиллерия. URL: <https://cutt.ly/SxX9PTV> (дата звернення : 10.03.2021).

19. Нагірний Карабах: підтверджені втрати Азербайджану та Вірменії. URL: <https://cutt.ly/GxPD7ft> (дата звернення : 10.01.2021).

20. Defense Express. Головна / Армії & Війни. Перші уроки війни за Карабах: коли високоточна зброя змінює правила гри. URL: <https://cutt.ly/JcjMmfA> (дата звернення : 11.10.2020).

21. Zachary Kallenborn. Drones are proving to have a destabilizing effect, which is why conter-drones systems should be a key part of us military aid to partners. URL: <https://cutt.ly/UcBb6sP> (дата звернення : 01.02.2021).
22. Yair Ramati. Military Lessons: Armenia-Azerbaijan conflict. URL: <https://cutt.ly/GcBDVG0> (дата звернення : 03.03.2021).
23. American Enterprise Institute. Defending Taiwan: Lessons from the 2020 Nagorno-Karabakh War. URL: <https://cutt.ly/scBPEYK> (дата звернення : 11.10.2020).
24. Війна за Нагірний Карабах: історія, причини 30-річного конфлікту та до чого тут Росія. URL: <https://cutt.ly/9cjGGob> (дата звернення : 10.10.2020).
25. Defense Express. Головна / Армії & Війни. Бої за Карабах за 8 та 9 жовтня: безкарний “розстріл” російської зброї та прорив оборони (оновлено). URL: https://cutt.ly/zcjBxGV_ (дата звернення : 11.10.2020).
26. American Enterprise Institute. Defending Taiwan: Lessons from the 2020 Nagorno-Karabakh War. URL: <https://cutt.ly/zcjBxGV> (дата звернення : 11.10.2020).
27. Gustav Gressel. Military lessons from Nagorno-Karabakh: Reason for Europe to worry. URL: <https://cutt.ly/5cBxzww> (дата звернення : 01.12.2020).
28. Nicole Thomas, LTC Matt Jamison, CAPT(P) Kendall Gamber, and Derek Walton. What the United States Military Can Learn from the Nagorno-Karabakh War. URL: <https://cutt.ly/McBRCUA> (дата звернення : 05.04.2021).
29. Dr Anil Kumar Lal in Rakshak India. Azerbaijan-Armenia war: Lessons for the military. URL: <https://cutt.ly/acBYHOр> (дата звернення : 30.12.2020).

Reference

1. *Strategiya nepryamykh deystviy* (Entsiklopediya voennogo iskusstva) / Sost. S. Pereslegin, R. Ismailov. Moskva : ООО “Izd-vo AST”; SPb. : Terra Fantastica, 1999. 656 s. [in Russian].
2. Repilo Yu. Ye. Boiove zastosuvannia raketnykh viisk i artylerii: dosvid, realnist i perspektyvy: monohrafiia. Kyiv: NAOU, 2006. 280 s. [in Ukrainian]
3. *Pohliady providnykh fakhivtsiv NATO na vohnevu pidtrymku z zakrytykh vohnevnykh pozytsii* : monohrafiia / Yu. Ye. Repilo, S. M. Salkutsan, O. M. Shevchenko ta in. Kyiv : NUOU imeni Ivana Cherniakhovskoho, 2018. 196 s. [in Ukrainian]
4. Maistrenko O. V. *Vzaiemovplyv mozhlyvostei viiskovykh formuvan shchodo vohnevoho urazhennia protyvnyka*: monohrafiia. Kyiv : NUOU imeni Ivana Cherniakhovskoho, 2017. 180 s. [in Ukrainian]

5. *Urazhennia nezakonnnykh zbroinykh formuvan pidrozdilamy raketnykh viisk i artylerii* : navch. posib. / V. V. Yakovenko, O. V. Maistrenko, I. D. Volkov ta in. Lviv : ASV, 2013. 172 s. [in Ukrainian]

6. *Bila knyha antyterorystychnoi operatsii na Skhodi Ukrainy* (2014 – 2016) / za zah. red. I. Rusnaka. Kyiv : NUOU imeni Ivana Cherniakhovskoho, 2017. 162 s. URL: https://nuou.org.ua/assets/journals/bila_knyga/bila-knyha-ato.pdf (access date: 02.09.2020). [in Ukrainian]

7. *U minoborony Virmenii ozvuchyly osoblyvosti poranen pid chas konfliktu v Nahirnomu Karabasi*. URL: <https://cutt.ly/KcacsmsN> (access date: 29.03.2021). [in Ukrainian]

8. Korostelov V. A. *Zastosuvannia bezpilotnykh aviatsiinykh kompleksiv u Nahirnomu Karabasi. Rozvytok raketnykh viisk i artylerii – vymoha chasu* : zb. tez dop. nauk.-tekhn. konf. (m. Sumy, 3–4 hrud. 2020 r.). Sumy : NDTs RViA, 2020. S. 47–48. [in Ukrainian]

9. Volkov I. D. *Analiz zastosuvannia raketnykh viisk i artylerii Zbroinyomy Sylamy Azerbaidzhanu ta Virmenii u zbroinomu konflikti v Nahirnomu Karabasi. Rozvytok raketnykh viisk i artylerii – vymoha chasu* : zb. tez dop. nauk.-tekhn. konf. (m. Sumy, 3–4 hrud. 2020 r.). Sumy : NDTs RViA, 2020. S. 17–18. [in Ukrainian]

10. Zabrodskiy M. *Nahirnyi Karabakh: rezultaty viiny i uroky dlia Ukrainy*. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2020/11/karabah-ukraina.html> (access date: 20.11.2020). [in Ukrainian]

11. *Mify i realnost nepristupnoy "linii Oganyana"*. URL: <https://cutt.ly/GcjSgAo> (access date: 29.09.2020). [in Russian]

12. Topchiy I. *Karabakh-2020. Voенno-analiticheskiy razbor*. URL: <https://cutt.ly/OxNprTO> (access date: 12.02.2021). [in Russian]

13. Michael Kofman and Leonid Nersisyan. *The second Nagorno-Karabakh war, two weeks in*. URL: <https://cutt.ly/RcjOMmD> (access date: 12.11.2020). [in English]

14. Panchenko Yu., Sydorenko S. *Karabakh, ne skhozhyi na Donbas: 8 vidpovidei na zapytannia pro novu viinu na Kavkazi*. URL: <https://cutt.ly/BcjZ1TM> (access date: 10.10.2020). [in Ukrainian]

15. *The Military Balance: Vol 120, No 1* – Taylor & Francis Online. URL: <https://www.tandfonline.com/toc/tmib20/120/1?nav=toCList> (access date: 01.10.2020). [in English]

16. Center for strategic & international studies. *The Air and Missile War in Nagorno-Karabakh: Lessons for the Futer of Strike and Defense*. URL: <https://cutt.ly/zcBEysK> (access date: 11.10.2020). [in English]

17. *Chem voyuyut: kakim oruzhiem raspolagayut Yerevan i Baku*. URL: <https://cutt.ly/mxAhBRX> (access date: 30.03.2021). [in Russian]
18. Rustamadze A. Ne “Bayraktarom” edinyim. Chast 2. Artilleriya. URL: <https://cutt.ly/SxX9PTV> (access date: 10.03.2021). [in Russian]
19. *Nahirnyi Karabakh: pidtverdzeni vtraty Azerbaidzhanu ta Virmenii*. URL: <https://cutt.ly/GxPD7ft> (access date: 10.01.2021). [in Ukrainian].
20. Defense Express. Holovna / Armii & Viiny. Pershi uroky viiny za Karabakh: koly vysokotochna zbroia zminiue pravyla hry. URL: <https://cutt.ly/JcjMmfA> (access date: 11.10.2020). [in Ukrainian]
21. Zachary Kallenborn. Drones are proving to have a destabilizing effect, which is why conter-drones systems should be a key part of us military aid to partners. URL: <https://cutt.ly/UcBb6sP> (access date: 01.02.2021). [in English]
22. Yair Ramati. Military Lessons: Armenia-Azerbaijan conflict. URL: <https://cutt.ly/GcBDVG0> (access date: 03.03.2021). [in English]
23. American Enterprise Institute. Defending Taiwan: Lessons from the 2020 Nagorno-Karabakh War. URL: <https://cutt.ly/scBPEYK> (access date: 11.10.2020). [in English]
24. Viina za Nahirnyi Karabakh: istoriia, prychyny 30-richnoho konfliktu ta do choho tut Rosiia. URL: <https://cutt.ly/9cjGGob> (access date: 10.10.2020). [in Ukrainian]
25. Defense Express. Holovna / Armii & Viiny. Boi za Karabakh za 8 ta 9 zhovtnia: bezkarnyi “rozstril” rosiiskoi zbroi ta proryv oborony (onovleno). URL: <https://cutt.ly/zcjBxGV> (access date: 11.10.2020). [in Ukrainian].
26. American Enterprise Institute. Defending Taiwan: Lessons from the 2020 Nagorno-Karabakh War. URL: <https://cutt.ly/zcjBxGV> (access date: 11.10.2020). [in English]
27. Gustav Gressel. Military lessons from Nagorno-Karabakh: Reason for Europe to worry. URL: <https://cutt.ly/5cBxzWz> (access date: 01.12.2020). [in English]
28. Nicole Thomas, LTC Matt Jamison, CAPT(P) Kendall Gamber, and Derek Walton. What the United States Military Can Learn from the Nagorno-Karabakh War. URL: <https://cutt.ly/McBRCUA> (access date: 05.04.2021). [in English]
29. Dr Anil Kumar Lal in Rakshak India. Azerbaijan-Armenia war: Lessons for the military. URL: <https://cutt.ly/acBYHOп> (access date: 30.12.2020). [in English]

Iurii Repilo, Oleg Golovchenko, Oleksiy Ishchenko. Content Analysis of Lessons Learned from Armed Conflict in Nagorno-Karabakh for Fire Support for Maneuver Formations of Azerbaijan in offensive Actions

The lessons learned in armed conflicts of the last decade show that the current scientific task of military science in general and military management in particular is the study of the management of offensive actions in modern conditions of warfare. The content analysis of the armed conflict in Nagorno-Karabakh in the fall 2020 showed that the decisive factor in achieving the goal of tasks maneuver formations in the offensive actions remains the fire support.

The purpose of the article is the presentation of the results of the content analysis of the content of sources from the search engine "Google" of the lessons learned of armed conflict in Nagorno-Karabakh.

The results of the analysis of the Operation "Iron fist" showed that the main means of fire support for the maneuver formations of Azerbaijan in offensive actions were unmanned air vehicles and artillery units. The volume of tasks of fire support for the maneuver formations of Azerbaijan with artillery units amounted to 35 ... 45 percent of the total. First of all, this is due to the fact that to achieve the goal of fire support, together with artillery, loitering munition and unmanned air vehicles were used. Despite the quantitative and high-quality superiority in the forces and means of fire support, the rate of offensive actions during the first five - six days was 1...1,5 kilometers per day. The survivable of artillery during the attack of positions, was achieved due to constant maneuvering in order to change the firing positions.

The lessons learned of armed conflict in Nagorno-Karabakh testify that the offensive remains the main type of hostilities to achieve the goal of the warfare. Field artillery remains the main units that are able to provide round-the-clock efficient fire support for the maneuver formations in offensive actions. The task of the conquest and hold of firing superiority can be carried out within a few days, and a breakthrough of defensive frontiers in modern armed conflict will last several weeks.

Key words: content analysis; armed conflict; offensive actions; fire support; Nagorno-Karabakh.